

ВІДКРИТІ ДАНІ ЩОДО ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ ПОРУШУЮТЬ БАГАТО ЗАПИТАНЬ

- Представляю цей документ як запрошення до обговорення проблем протидії злочинності в Україні.
- Дані офіційної статистики є важливим індикатором соціальної стабільності та ефективності правоохоронної системи держави. У 2024 році Україна зіткнулася з численними викликами у сфері протидії кримінальним правопорушенням, що стали наслідком як внутрішніх соціально-економічних факторів, так і зовнішньої військової агресії. Аналіз цих викликів на основі статистики має відомі методологічні обмеження. Водночас, саме такий аналіз дозволяє сформулювати гострі, але необхідні для обговорення питання.
- Візуалізації та узагальнення здійснено з використанням **платформи CrimeDataLab.**

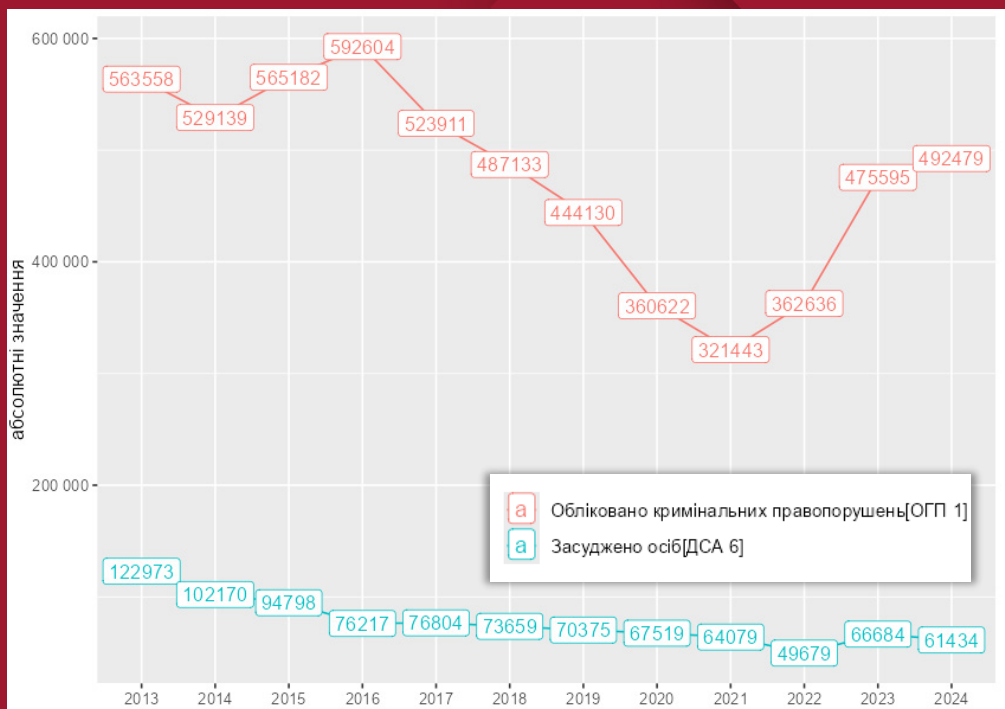
<https://crimedatalab.org/>

**МИКОЛА
КАРЧЕВСЬКИЙ**

CrimeDataLab

ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ КІЛЬКОСТІ ОБЛІКОВАНИХ ПРОВАДЖЕНЬ ТА ЗАСУДЖЕНИХ ОСІБ*

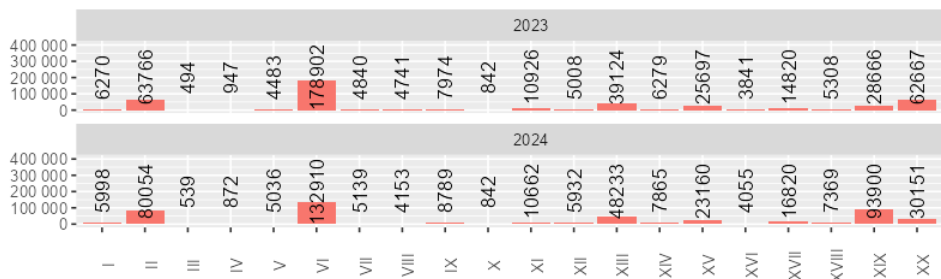
- **Зростання кількості облікованих проваджень на 3,6%**
- **Зменшення кількості засуджених осіб на 7,9%**

* Відомості щодо облікованих проваджень отримано з відкритих даних Офісу Генерального Прокурора (ОГП). Відомості щодо засуджених осіб – з відкритих даних Державної Судової Адміністрації (ДСА).

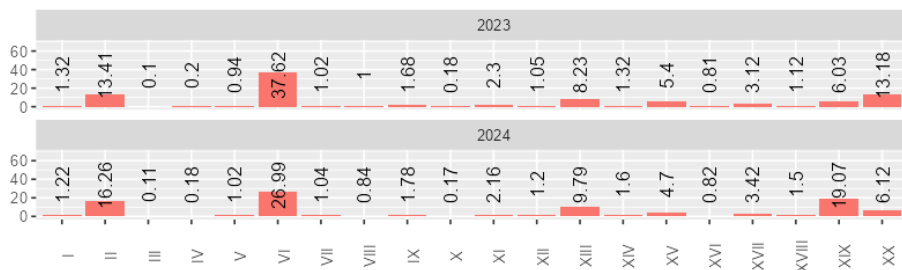

ЗМІНИ У СТРУКТУРІ ОБЛІКОВАНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ (ОГП)

абсолютні значення

відносні значення

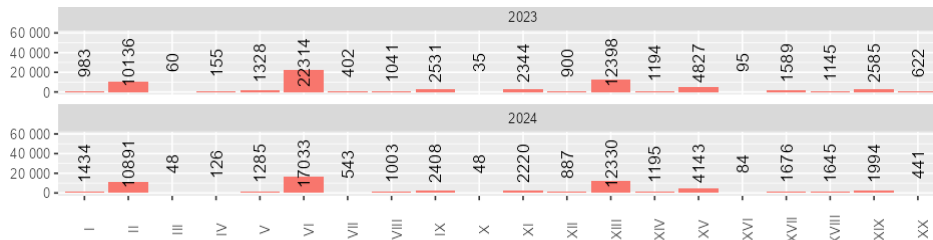
Розділи Особливої частини КК

- Посягання на власність (Розділ VI) продовжують бути найпоширенішим видом кримінальних правопорушень, **але їх частка зменшилася з 37,6% до 27%.**
- Спостерігається відносно незначне збільшення часток посягань на життя та здоров'я (Розділ II з 13,4% до 16,3%) та посягань в сфері незаконного обігу наркотиків (Розділ XIII з 8,2% до 9,8%).
- **Найбільшою динамікою характеризуються військові кримінальні правопорушення (Розділ XIX з 6% до 19%)**

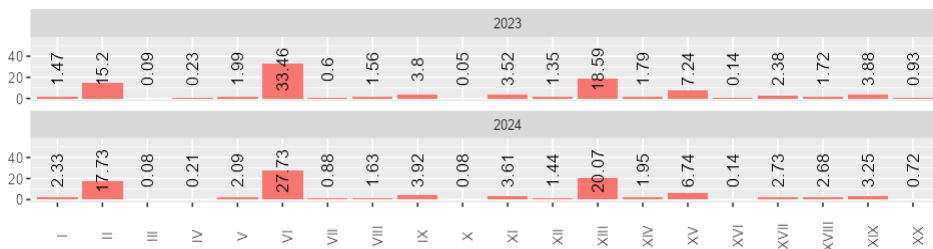

ЗМІНИ У СТРУКТУРІ ЗАСУДЖЕНИХ ОСІБ (ДСА)

абсолютні значення

відносні значення

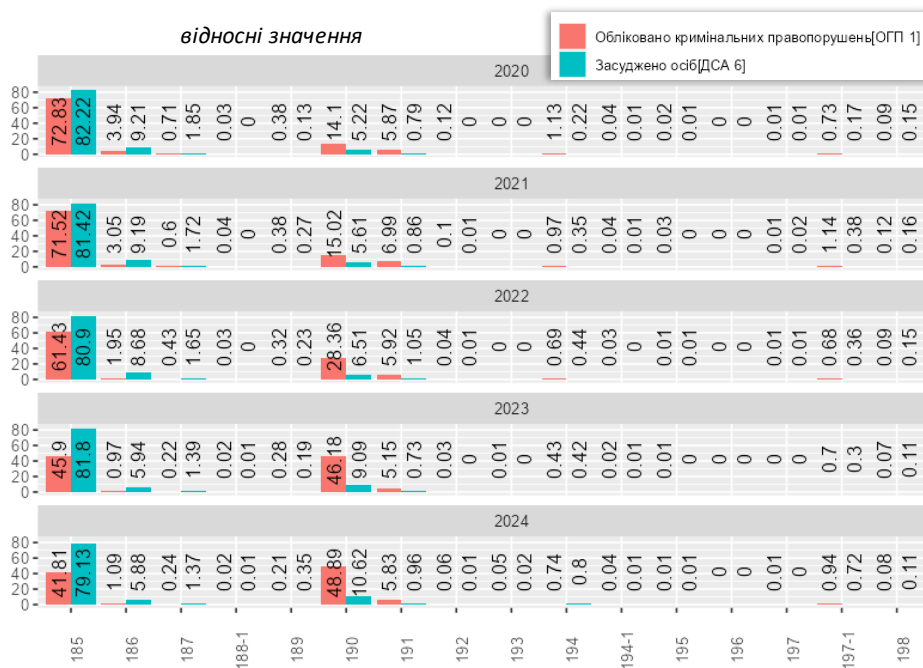

Розділи Особливої частини КК

- Найбільшу кількість продовжують засуджувати за посягання на власність (Розділ VI), але частка таких осіб зменшилася з 33,5% до 27,8%.
- Спостерігається відносно незначне збільшення часток засуджених за посягання на життя та здоров'я (Розділ II з 15,2% до 17,7%) та посягання в сфері незаконного обігу наркотиків (Розділ XIII з 18,6% до 20,1%)

ПОСЯГАННЯ НА ВЛАСНІСТЬ: ЗМІНА СТРУКТУРИ ОБЛІКОВАНИХ ПРОВАДЖЕНЬ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ

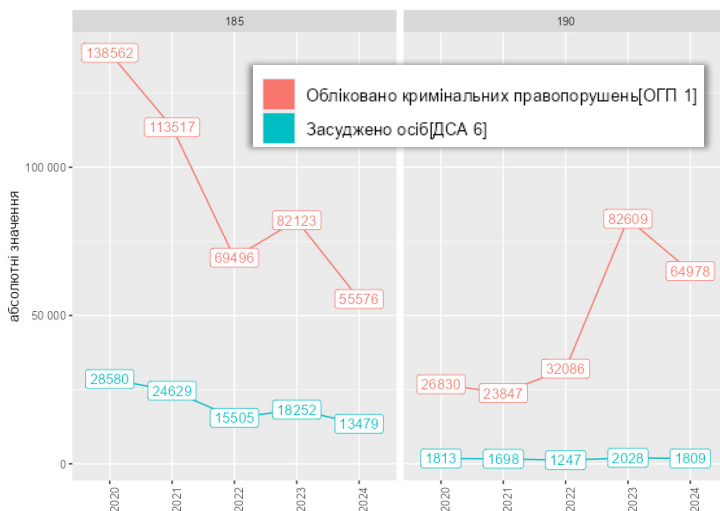

Статті Розділу VI Особливої частини КК «Кримінальні правопорушення проти власності»

- Кількість кримінальних проваджень, облікованих за ознаками шахрайства (ст. 190 КК), у 2023 році вперше стала найбільшою серед облікованих посягань на власність.
- У 2024 році ця тенденція загострилася, різниця часток крадіжки (ст. 185 КК) та шахрайства (ст. 190 КК) змінилася з 0,3% до 7,1%

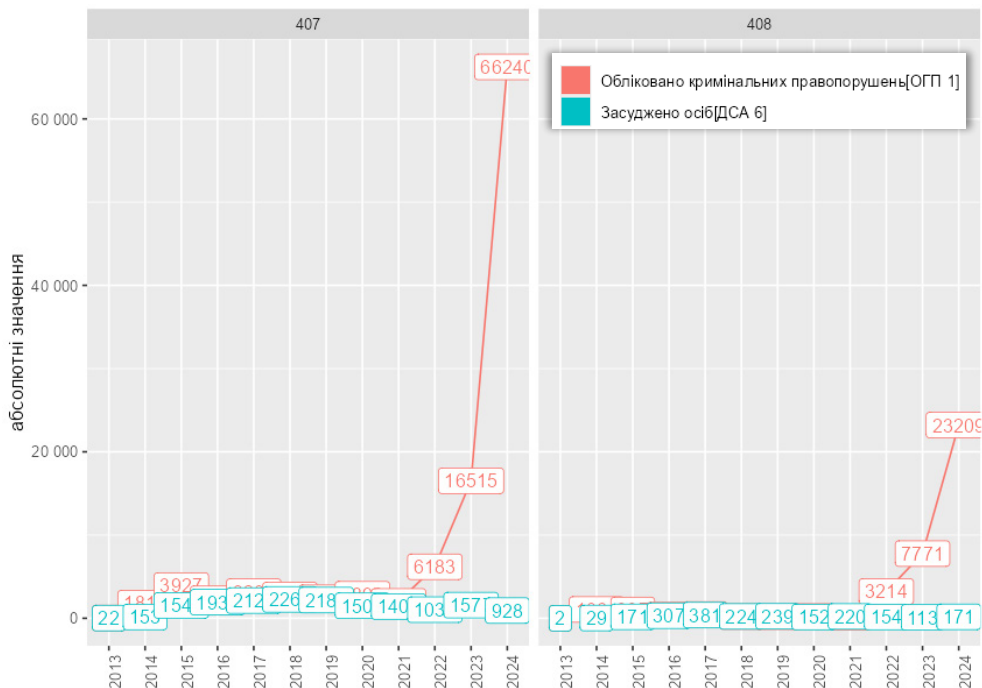
ПОСЯГАННЯ НА ВЛАСНІСТЬ: ПЕРЕДБАЧУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ ЗМІНИ ЗАКОНОДАВСТВА

- Реакцією законодавців на істотне збільшення кількості облікованих посягань на власність у 2023 році стало десятикратне збільшення межі дрібного викрадення чужого майна (ст. 51 КпАП, Закон від 18.07.2024 № 3886-IX). Відбулася декриміналізація крадіжок, шахрайства та привласнення у розмірі до 3028 грн. До набрання чинності цим Законом кримінальна відповідальність за названі посягання на власність передбачалася починаючи з 302,8 грн.
- Як результат: -32% облікованих крадіжок та -21% облікованих випадків шахрайства.
- Чи сприяла більш ефективному захисту власності відмова держави реагувати кримінально-правовими засобами на як мінімум кожну третю крадіжку та кожне п'яте шахрайство?

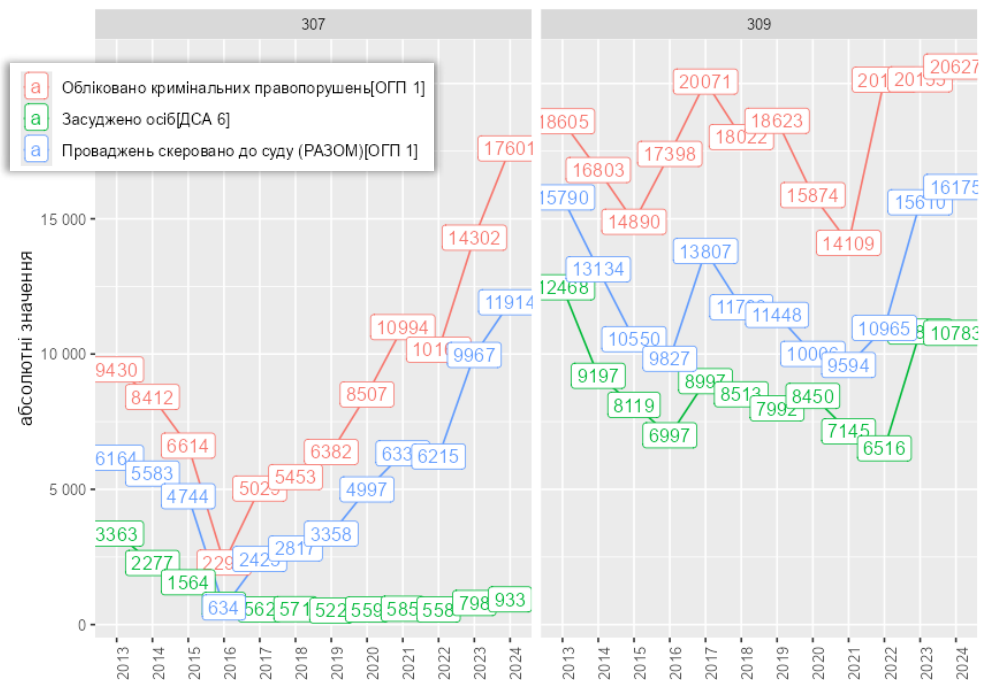
СЗЧ (СТ. 407 КК) ТА ДЕЗЕРТИРСТВО (СТ. 408 КК)

- У 2024 році кількість облікованих фактів СЗЧ зросла у чотири рази, облікованих фактів дезертирства - у три.
- **Чи можна розглядати кримінально-правове регулювання як засіб розв'язання цієї проблеми?**

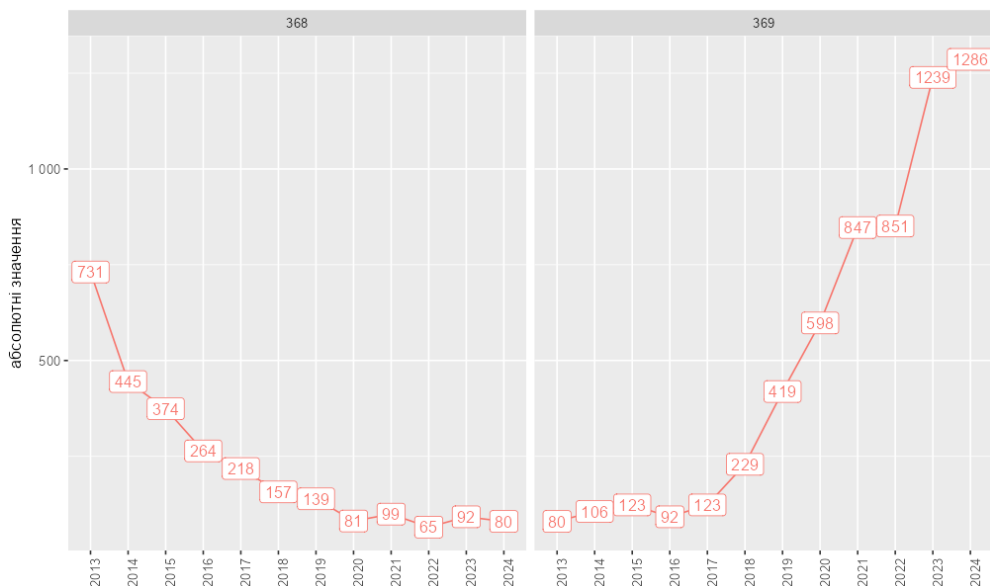
ПРОТИДІЯ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИКІВ: КОГО ЗАСУДЖУЮТЬ?

- Серед умовної тисячі засуджених за незаконні дії з наркотиками (ст.ст. 307 та 309 КК) у 2013 році було 212 осіб, пов'язаних зі збутом (ст. 307 КК), у 2024 - 80.
- **Чи відповідає така динаміка тенденціям незаконного обігу наркотичних засобів?**
- **Чи насправді основна проблема протидії незаконному обігу - засудження осіб, які зберігають наркотики без мети збуту?**

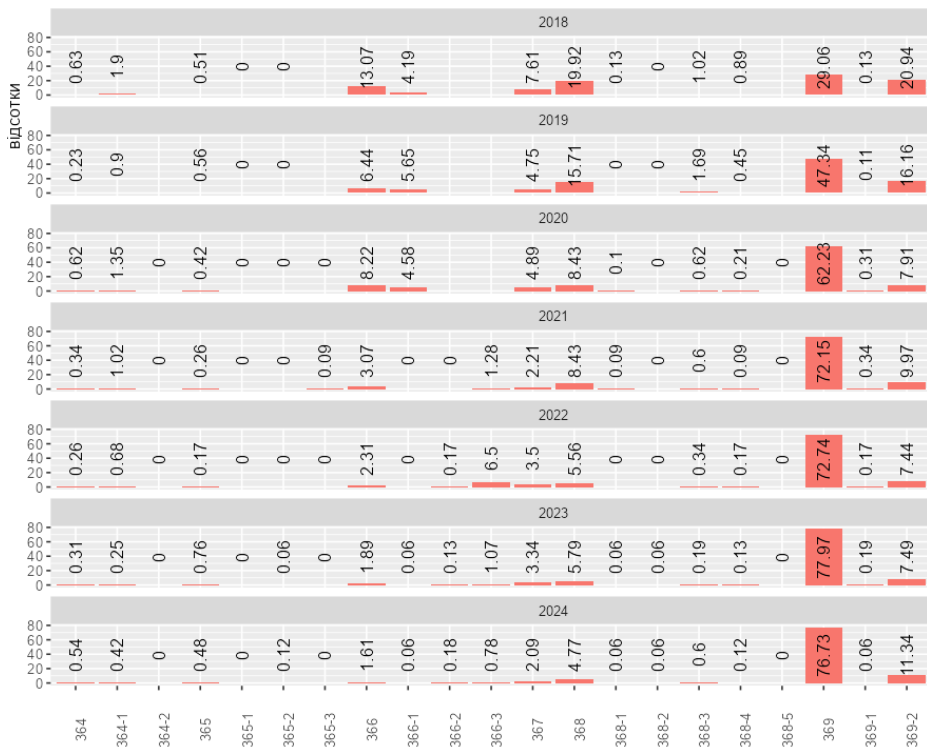
ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ: НА ЩО ВИТРАЧАЮТЬСЯ РЕСУРСИ?

- У 2013 році за отримання неправомірної вигоди (ст. 368 КК) було засуджено 731 особу, у 2024 – 80.
- У 2013 році за пропозицію неправомірної вигоди (ст. 369 КК) було засуджено 80 осіб, у 2024 – 1286.

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ: НА ЩО ВИТРАЧАЮТЬСЯ РЕСУРСИ?

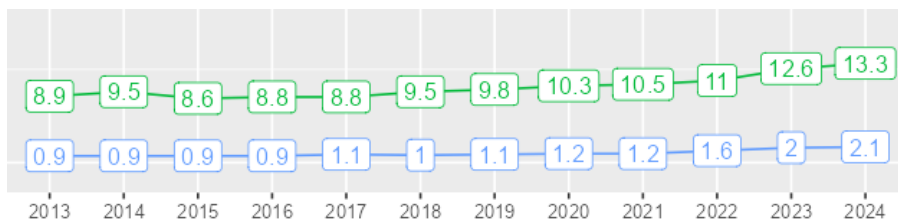

- З 2018 по 2024 частка засуджених за пропозицію неправомірної вигоди (ст. 369 КК) серед всіх засуджених за так звані «службові злочини» (Розділ XVII Особливої частини КК) збільшилася з 29% до 77%
- Чи можна сказати, що фокус кримінальної юстиції на відповідальності за пропозицію неправомірної вигоди відповідає соціальному запиту боротьби з корупцією?

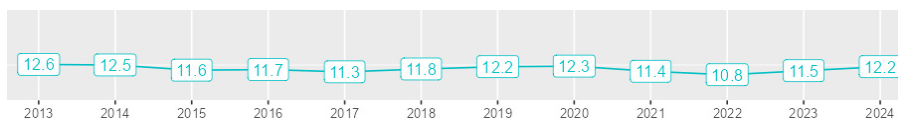

ПРОТИДІЯ ГЛОРИФІКАЦІЇ ДІЙ ВОРОГА?

частка засуджених за вчинення правопорушення у віці від 50 до 65 років та від 65 років **серед всіх засуджених**

частка жінок **серед всіх засуджених**

частка звільнених від покарання **серед всіх засуджених**

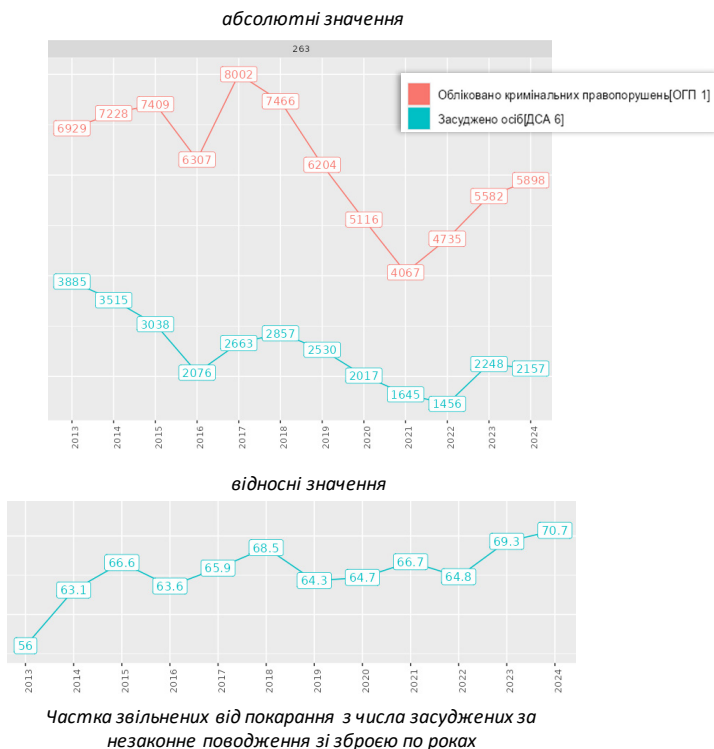
Серед близько однієї тисячі засуджених за глорифікацію дій агресора (ст. 436-2 КК):

- 42% вчинили злочин у віці від 50 до 65 років, 30% - у віці понад 65 років;
- 39% жінок;
- 81% звільнено від покарання.

Чи забезпечує така практика застосування кримінального закону ефективну протидію інформаційній агресії ворога?

КРИМІНАЛЬНО-ПРОВАВА ПРОТИДІЯ НЕЗАКОННОМУ ПОВОДЖЕННЮ ЗІ ЗБРОЄЮ (СТ. 263 КК)

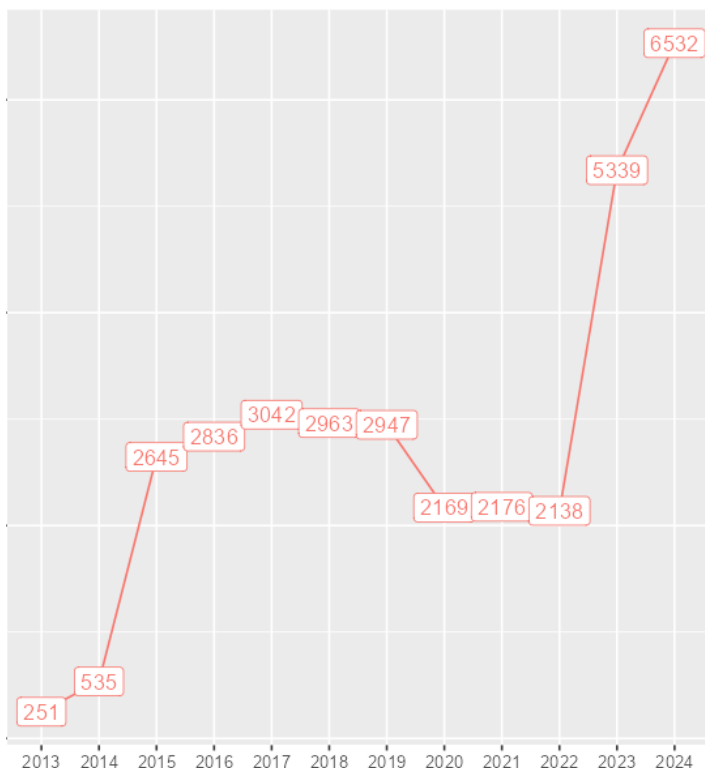

- Збільшення кількості облікованих проваджень з 2022 року (2022 – 4735; 2024 – 5898) супроводжується збільшенням частки звільнених від покарання. У 2024 році ця частка була найбільшою за останні 10 років – 70,7%.
- Кількість засуджених у 2024 незначно зменшилася (2023-2248; 2024 – 2157).
- Чи готова кримінальна юстиція до прогнозованого збільшення незаконного обігу зброї?**

ЗАСУДЖЕНІ, ЯКІ НА ЧАС ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ БУЛИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ

абсолютні значення

*Кількість засуджених
військовослужбовців за роками*

- З початком повномасштабного вторгнення спостерігається більше ніж троекратне збільшення засуджених військовослужбовців

ЗАСУДЖЕНІ, ЯКІ НА ЧАС ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ БУЛИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ

Розподіл за видами кримінальних правопорушень,
Розділами Особливої частини КК (100% - всі засуджені
військовослужбовці)

- Істотно змінився розподіл за видами правопорушень. Набуло поширення засудження військовослужбовців за незаконний обіг наркотиків (з 6,7% у 2021 до 24,7% у 2024), посягання на життя та здоров'я (з 2,3% до 10,1%)
- **Чи достатньо заходів вживається для ресоціалізації захисників та захисниць України? Наскільки ефективні ці заходи?**

Замість висновків

- **Можливі напрями розв'язання порушених проблем.**
- **Перегляд меж кримінально-правового реагування на СЗЧ та дезертирство.** Цілком очевидно, що зафіксоване збільшення кількості СЗЧ та дезертирства вимагає пошуку нових рішень. Збереження традиційних підходів приведе тільки до появи нових корупційних схем.
- Аналіз наслідків декриміналізації дрібних крадіжок і шахрайства. Для повноцінної відповіді на питання чи забезпечило збільшення кримінально-правового порогу підвищення ефективності протидії злочинам проти власності потрібні додаткові дослідження. В будь-якому разі необхідно розвивати ідею запобіжників необґрунтованої (недостатньо обґрунтованої) кримінальної нормотворчості. В умовах, коли найбільш поширеним кримінальним правопорушенням стає шахрайство з використанням інформаційних технологій та активно розвиваються злочинні техніки орієнтовані на велику кількість потерпілих, зміни до ст. 51 КпАП можуть привести до ефекту безкарності дрібних, але системних правопорушень.
- **Корекція пріоритетів кримінальної юстиції в сфері протидії корупції.** Без коментарів
- **Змінити підхід до антинаркотичної політики.** Слід переглянути стратегію, щоб сфокусувати фактичні зусилля на боротьбі зі збутом наркотиків, а не лише зі споживачами.

Замість ВИСНОВКІВ

- **Підвищити ефективність кримінально-правових заходів протидії збройній агресії рф.** Уточнення кримінально-правових заборон, зокрема ст. 436-2 КК, має сприяти мінімізації практики «легких мішеней». Притягнення до відповідальності літніх людей, серед яких значною є частка жінок, для того щоб 80% засуджених звільнити від покарання, не може розглядатися як ефективна відповідь кримінальної юстиції.
- **Проблеми ресоціалізації військовослужбовців.** Збільшення числа засуджених військовослужбовців, особливо за наркозлочини та посягання на життя і здоров'я може бути наслідком посттравматичних розладів, соціальної дезадаптації, відсутності належної психологічної підтримки та реабілітаційних програм. Поточна система кримінального правосуддя не враховує специфіку пережитого бойового досвіду, що може призводити до криміналізації ветеранів замість їхньої ефективної ресоціалізації. Тому важливо: розробити та впровадити комплексні реабілітаційні програми для демобілізованих військових, що включатимуть психологічну підтримку, соціальну адаптацію та профілактику залежностей; забезпечити ефективний контроль за незаконним обігом наркотиків серед військовослужбовців, одночасно фокусуючись на лікуванні залежності, а не лише на кримінальному переслідуванні; розширити програми працевлаштування ветеранів.

**УНІВЕРСИТЕТ
КОРОЛЯ
ДАНИЛА**

**ЩИРО ДЯКУЮ ЗА УВАГУ ДО ЦЬОГО ДОКУМЕНТУ!
БУДУ ВДЯЧНИЙ ЗА ВІДГУКИ ТА КОМЕНТАРІ.**

МИКОЛА КАРЧЕВСЬКИЙ

comcriminal@gmail.com

<https://crimedatalab.org/>

<https://karchevskiy.com/>